

Kwesties van

L. Polman*

Waardering voor de prestaties van de manschappen in Uruzgan en respect voor een hardwerkende Defensievoorlichter; tot hier deel ik de gevoelens van de ingezonden briefschrijvers. Maar als uit waardering óók respectvol zou moeten worden gezwogen, haak ik af.

Mindere kantjes bedekken met de mantel der liefde is wat je voor goede vrienden doet. In die zin hebben journalisten geen vrienden. De pers verblijft niet in Kamp Holland als uiting van bewondering voor de militairen, maar omdat ze er moeten zijn voor hun werk.

En laten we eerlijk zijn: aanhalen van vriendschapsbanden is ook niet waarom Defensie de pers toelaat in het kamp. Journalisten mogen komen, omdat daarmee (hopelijk) een Defensiedoel gediend wordt, namelijk verspreiding van gewenste publieksinformatie. De logeerpartijen in Kamp Holland dienen bedrijfsmatige doelen en wie van beide partijen niet zijn uiterste best doet om die doelen te halen, doet zijn werk niet goed.

Dat Defensievoorlichting informatie vanuit Kamp Holland wil controleren en zo nodig censureren en bovendien voor het bedrijf onvoordelige informatie wil achterhouden, is vanuit het bedrijf geredeneerd niet meer dan logisch. Vanuit journalistieke belangen geredeneerd is het pet natuurlijk. Ik citeer uit het weblog van verslaggever Joeri Boom van *De Groene*.

Ik kan geen volledig beeld geven van de missie als ik ingebed ben bij Nederlandse eenheden. Alles wat ik zie en hoor, gaat via Defensiekanalen.

* Mw. L. Polman is freelance journalist en auteur van *'k Zag twee beren, over de 'achterkant' van de VN-vredesmissies*.

Boom deed zijn best, maar kon er tijdens zijn verblijf van twee weken in december jl. niet achterkomen hoeveel burgerslachtoffers door Nederlandse militairen vallen en toen Nederland Apaches inzette tijdens een gevecht om Poentjak, kon hij niet controleren of het wáár was dat de Nederlanders daarbij alleen camera's hebben gebruikt, zoals de woordvoerders in het kamp hem bezworen.

Dan zou ik ze moeten geloven op hun blauwe ogen en dat doe ik niet.

Het tv-programma 'Nova' weigert om deze reden überhaupt om naar Kamp Holland te komen.

De belangenstrijd tussen journalistiek en Defensie zal eeuwig duren. Niet eens omdat één van beide zou liegen, maar wel omdat allebei er eigen interpretaties op nahouden over wat bijvoorbeeld 'collateral damage' mag heten, wie 'opstandelingen' zijn, wat 'vooruitgang in de wederopbouw' is, wanneer 'algemeen belang' geldt en of tien herstelde scholen veel of weinig is.

'You always write it's bombing, bombing, bombing. It's not bombing, it's air support,' klagde ooit luchtmacht-kolonel David Opfer tegen journalisten over de termen waarin ze verslag deden van de Vietnamoorlog. Zijn irritatie was oprecht.

De motivatie van journalisten om de luchtsteun toch maar 'bombing' te blijven noemen, ook.

interpretatie

Defensie heeft groot belang bij wat het bedrijf beschouwt als de 'juiste' interpretatie van gebeurtenissen. Waar in Bosnië bijvoorbeeld VN-militairen concludeerden dat zich onder de strijdende partijen *no good guys and no bad guys* bevonden, schreven de Nederlandse kranten in die tijd tezamen bijna 80 procent van alle gepleegde oorlogsmisdaden en mensenrechtenschendingen toe aan de Bosnische Serviërs.

Na het verschijnen van het NIOD-rapport *Srebrenica, een veilig gebied* ontstond het besef dat door deze journalistieke interpretatie van de werkelijkheid, ingegeven door emoties eerder dan door feiten, een situatie had kunnen ontstaan waarin Dutchbat met een onmogelijke opdracht het Joegoslavische wespennest in was gestuurd.

Toen het misging in Srebrenica, keerden media en publieke opinie zich tegen Dutchbat, en dat het misging in Vietnam was mede te wijten aan negatieve publiciteit aan het thuisfront. Ik schreef het eerder: een krijgsmacht moet ieder onderdeel van de strijd zien te domineren, dus ook de publieke perceptie van waar soldaten mee bezig zijn.

In de *War on Terror* refereert de Amerikaanse legerleiding aan journalisten als het 'Vierde Front', de moslimleiders in Bosnië noemden journalisten 'onze artillerie' en 'perceptiemanagement' is deel van de militaire tactiek van iedere legermacht. Een militaire woordvoerder die van de mogelijkheden van perceptie-

management geen gebruik maakt, doet zijn werk niet goed. Dat Defensievoorzitter Van der Zee zich 'kwetsbaar' zou hebben opgesteld toen hij in debat trad met journalisten, is een opvatting die zijn kwaliteit als perceptiemanager geen recht doet. Van der Zee deed gewoon zijn werk, dat is mijn interpretatie.

Journalisten trekken zich nog steeds de haren uit het hoofd over de manier waarop ze zich om de tuin hebben laten leiden door bewust gemanipuleerde informatie over de WMD's van Saddam. Dat die non-existente wapens de oorzaak werden van het uitbreken van de Irak-oorlog, maakt duidelijk hoe belangrijk het is dat journalisten zelfstandig onderzoek doen.

In de praktijk zijn journalisten aan de twee belangrijkste fronten van die oorlog echter vrijwel geheel afhankelijk van overheidsvoorlichting. In Irak verschansten ze zich in hotelkamers en bellen met voorlichters, en Uruzgan heeft tot nu toe één onafhankelijk rondkijkende journalist mogen begroeten.

Durven journalisten met de hand op het hart te zweren dat ze alles in het werk stellen om de *War on Terror* zo waarachtig, onafhankelijk, kritisch en volledig mogelijk te verslaan? Terwijl ik de oprechte vraag aan journalistieke collega's stel, mogen Defensievoorzitters quasi-nonchalant hun nagels even bestuderen. Zij komen vooralsnog veel dichterbij de bedrijfsstrategische doelen dan journalisten.

BERICHT UIT AFRIKA